

زندگینامه سیاسی شهید مصطفی چمران

www.ketab.ir

مؤلف:

مجید ملک تبار فیروزجانی

سرشناسه: ملک تبار فیروزجائی، مجید، ۱۳۷۰ -

عنوان و نام پدیدآور: زندگینامه سیاسی شهید مصطفی چمران / مولف مجید ملک تبار فیروزجائی.

مشخصات نشر: تهران - فرهوش - ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۵۹ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۹۲-۱۱-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: چمران، مصطفی، ۱۳۱۱ - ۱۳۶۰، سرگذشتنامه

رده‌بندی کتبی: ۱۳۹۶/۸: ۱۶۲۶/۱۶۲۶ DSR

رده‌بندی دهی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲

شماره کتابشناسی: ۴۶۱۳۲۱۰

زندگینامه سیاسی شهید مصطفی چمران

مجید ملک تبار فیروزجائی

ناظر فنی: صدیقه طلائی

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: علی عشقی

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۱۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خیابان کارگر شمالی بالاتر از نصرت - پلاک ۱۱۴۶

تلفن: ۶۶۵۶۹۸۹۱ و ۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وب سایت: www.hamyari.in

فهرست مطالب

۸	 پیشگفتار
۱۰	بخش اول: زمانه و زندگی مصطفی چمران از تولد تا اعزام به آمریکا (۱۳۱۱-۱۳۳۷)
۱۱	 مقدمه
۱۱	 خانواده چمران و تولد او
۱۵	 تحصیلات
۲۳	 آثار و تألیفات
۲۶	 شاگرد طالقانی و حاضرات تفسیر قرآن
۲۸	 آشنایی با تختی
۲۸	 فعالیت در انجمن اسلام
۳۲	 حمایت از ملی شدن صنعت نفت
۳۳	 شرکت در قیام سی تیر
۳۴	 کودتا ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و عضویت در نهضت مقاومت ملی
۳۸	 واقعه ۱۶ آذر ۱۳۳۲
۴۲	بخش دوم: فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی در آمریکا (۱۳۳۷-۱۳۵۰)
۴۳	 مقدمه
۴۳	 ورود به آمریکا
۴۴	 عضویت در انجمن دانشجویان ایرانی خارج از کشور و کنفدراسیون
۵۴	 حمایت از مصدق
۵۵	 تمایل بازگشت به ایران
۵۷	 تلاش ساواک برای استخدام چمران در دانشگاه آریامهر
۵۹	 دفاع از اسلام و روحانیت در برابر گروه‌های چپ
۶۰	 اختلاف با دانشجویان چپ و اخراج از کنفدراسیون
۶۳	 تأسیس جبهه ملی در آمریکا
۶۷	 چمران و نهضت آزادی در آمریکا
۷۴	 انجمن اسلامی دانشجویان در آمریکا
۸۵	 ازدواج
۸۷	 مشاغل

بخش سوم: فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی در مصر و لبنان (۱۳۴۳-۱۳۴۵ و ۱۳۵۰-)

۸۹	 (۱۳۵۷)
۹۰	 مقدمه
۹۰	 ورود به مصر و آموزش‌های مسلحانه
۹۲	 فراگیری دوره‌های آموزشی
۹۸	 ورود به لبنان
۱۰۴	 ریاست مدرسه صنعتی صور
۱۱۱	 علاقه چمران به موسی صدر
۱۱۲	 تأسیس بیمارستان
۱۱۳	 تأسیس حجت‌الحرومین
۱۱۶	 تأسیس سازمان نظامی امام
۱۱۹	 مخالفان چمران در لبنان
۱۲۶	 آموزش و همکاری با مبارزان ایرانی
۱۳۰	 ارتباط با آیت‌الله خمینی
۱۳۳	 نقشه ساواک برای کنترل و دستگیر کردن چمران
۱۳۸	 نفوذ به سفارت شاهنشاهی
۱۳۹	 چمران و ربوده شدن موسی صدر
۱۴۱	 ادامه ارتباط با نهضت آزادی و انجمن اسلامی
۱۴۵	 تشییع جنازه شریعتی
۱۴۷	 تأثیر چمران بر جامعه لبنان
۱۴۷	 جدایی از پروانه و ازدواج با غاده
۱۵۱	 بخش چهارم: فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۵۲	 مقدمه
۱۵۲	 ورود به ایران
۱۵۴	 بازگشت به لبنان
۱۵۶	 برگزاری سخنرانی‌های عقیدتی-سیاسی
۱۵۷	 تأسیس و آموزش سپاه پاسداران
۱۶۱	 معاون نخست‌وزیر
۱۶۶	 بحران کردستان و مذاکره با سران کرد
۱۷۲	 وزارت دفاع
۱۷۳	 دیدار با برژنسکی، استعفا و ابقاء مجدد
۱۷۶	 شورای عالی دفاع

۱۷۷.....	نمایندگی مجلس شورا.....
۱۷۸.....	پاکسازی و تصفیه ارتش.....
۱۸۱.....	قطع وابستگی ارتش ایران به امریکا.....
۱۸۳.....	تجهیز تسلیحاتی و تقویت ارتش.....
۱۸۵.....	تغییر نظام ارتش و مخالفت با انحلال آن.....
۱۸۶.....	مخالفان چمران و اتهامات به وی.....
۱۹۲.....	مواضع چمران در مورد آیت‌الله خمینی و انقلاب اسلامی.....
۱۹۵.....	ارتباط با نهضت آزادی.....
۲۰۱.....	مواضع چمران درباره معاهدین خلق و احزاب چپ.....
۲۰۲.....	چمران و آیت‌الله خمینی.....
۲۰۳.....	چمران و مهدی بازرگان.....
۲۰۵.....	جنگ با عراق و تشکیل ستاد جنگ‌های نامنظم.....
۲۱۲.....	تلاش برای ایجاد وحدت بین ارتش و سپاه.....
۲۱۳.....	مخالفت چمران با کشمکش‌های سیاسی در زمان جنگ.....
۲۱۵.....	مواضع چمران نسبت به صدام و امریکا.....
۲۱۷.....	شهادت.....
۲۲۰.....	نتیجه.....
۲۲۳.....	ضمایم.....
۲۴۸.....	منابع و مأخذ.....

پیشگفتار

بی تردید انقلاب اسلامی فصل نوینی در تاریخ سیاسی معاصر ایران محسوب می‌شود که با تغییر نظام موجود، روابط با دنیای خارج را نیز دگرگون ساخت؛ به همین دلیل همواره از موضوعات جذاب و مهم برای پژوهشگران داخلی و خارجی بوده است. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ دستگاه حاکم ایران به دنبال تسلط همه‌جانبه بر امور کشور بود و با سلب آزادی‌های سیاسی و مدنی، اعتراض اقشار مختلف جامعه را برانگیخت که با هدایت و تلاش‌های چهره‌های مختلف، سرانجام در بهمن ۱۳۵۷ با رهبری آیت‌الله خمینی با سقوط محمدرضا شاه، دیکتاتوری پهلوی فرو ریخت.

یکی از راه‌های ساخت نه‌ای انقلاب اسلامی، بررسی زندگانی سیاسی فعالان و شخصیت‌های مبارز و مطالعه اندیشه، مواضع آنان هست. مصطفی چمران از شخصیت‌های مبارز و فعال سال‌های قبل و بعد از انقلاب در داخل و خارج از کشور به حساب می‌آید که با همکاری افراد ملی-مذهبی برجسته و حمایت از جریان‌های مخالف، نقشی مهم و مؤثر ایفا نمود. حیات سیاسی دکتر مدد زندگی یک انقلابی تمام‌عیار بود که هزینه‌های زیادی چون دوری از وطن به مدت ۲۰ سال، دست‌شستن از زندگی مرفه در آمریکا، حضور در مناطق محروم و بحرانی لبنان و... را در پی داشت. چمران به‌مانند بسیاری از مبارزان بر صحنه داخلی را برای ادامه مبارزه ناممکن دید و با حضور در کشورهای مختلف در راستای اهداف انقلاب اسلامی، با کمک موسی صدر به تقویت جنبش‌های اسلامی همت گماشت که این شرایط، وی را در میان سایر انقلابیون منحصر به فرد ساخته است.

حیات سیاسی چمران پس از انقلاب نیز با شخصیت‌های برجسته‌ای چون آیت‌الله خمینی، مهندس بازرگان، آیت‌الله طالقانی و... و همچنین فعالیت در مراکز مختلفی چون دولت موقت، مجلس شورای اسلامی، حضور در جبهه نبرد با دشمنان داخلی و خارجی و... پیوند خورده است و عملکرد و موضع‌گیری‌های وی، سبب شد تا ضرورت تدوین اثری جامع در مورد شخصیت وی بیشتر احساس شود.

در تدوین کتاب پیش رو سعی شده است تا در ابتدا دوران آغازین حیات چمران به همراه اوضاع سیاسی ایران تشریح شود و سپس وضعیت خانوادگی و دوران تحصیلی وی به تفصیل بازگو شود. در مراحل بعدی دوران فعالیت‌های وی در سال‌های حضور در داخل و خارج از کشور مورد مطالعه قرار خواهد گرفت و مواضع وی در مورد تحولات مختلف سیاسی تبیین خواهد شد.

آشکار است که هر پژوهش تاریخی در هر زمینه‌ای دارای موانع و مشکلات فراوانی است و با توجه به آن که سالیان دراز از زندگانی دکتر چمران می‌گذرد، عدم آزادسازی اسناد مربوط به عملکرد و مواضع این شخصیت از سوی مراکز اسنادی بنابر ملاحظات امنیتی، تحقیق حاضر را دچار چالش نموده است. بی‌شک، به‌گیری از اطلاعات و خاطرات افراد مختلفی که سالیان متعددی به نحوی با این شخص در ارتباط بودند و همچنین مصاحبه‌های متعدد با اشخاص نزدیک به وی، بر غنای این اثر افزوده است و سعی شده است ضمن استفاده از اسناد در کنار خاطرات و تألیفات متعدد، به ابهامات زندگانی سیاسی و اجتماعی دکتر چمران پاسخ داده شود.